

Pirkko Salohekkilä
LT, koulutuslääkäri
Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto
pirkko.salohekkila[a]hel.fi

Täydennyskoulutusta työnantajan piikkiin

Poisjääneitä teollisuuden kustantamia kokousmatkoja kompensoimaan Helsingissä otettiin käyttöön koulutusmääräraha ulkomaille suuntautuvia virkamatkoja varten.

Suomessa on vuodesta 1994 lähtien määrätty lakisääteisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden täydennyskoulutuksesta. Laki velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilöä ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoa sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säädöksiin ja määräyksiin. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä vuodelta 1994 velvoittaa toisaalta työnantajaa luomaan edellytykset ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumiselle.

Lain toteutumisen seuranta ei ole kuitenkaan järjestelmällistä. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan terveydenhuoltohenkilöstölle tulee järjestää täydennyskoulutusta peruskoulutuksen pituudesta, työn vaatavuudesta ja toimen-

kuvan muuttumisesta riippuen keskimäärin 3–10 päivää vuodessa. Täydennyskoulutuksen kustannusvastuu on työntajalla. Toisaalta työntekijän on huolehdittava kouluttautumisestaan Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan.

Suomessa ei ole ainakaan toistaiseksi käytössä ammattipätevyyden uudelleenarviointijärjestelmää (resertifikaatio), jossa lääkärin tiedot ja taidot arvioitaisiin säännöllisin väliajoin ammattitaidon osoittamiseksi. Resertifointi on käytössä useissa

Euroopan maissa ja yhtenäistä käytäntöä valmistellaan Euroopan unionin alueella.

Lääkäriliiton suosituksen mukaisesti lääkäreiden tulisi osallistua toimipaikkansa ulkopuoliseen täydennyskoulutukseen vähintään kymmenen päivää vuodessa. Yleislääketieteen erikoislääkäreillä toimipaikan ulkopuolisen täydennyskoulutuksen keskiarvo vuonna 2012 oli 6,9 päivää, kun se koko lääkärikunnalla oli 7,9 päivää. Terveyskeskuksissa työskentelevät lääkärit osallistuivat keskimäärin 6,8 koulutuspäivään vuodessa (Suomen Lääkäriliitto 2013).

Taustaa

2000-luvun alkupuolella silloinen Helsingin sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtaja Paula Kokkonen kielsi yksiselitteisesti lääkeyritysten kustantamat kongressi- ja kokousmatkat kaupungin palveluksessa olevilta lääkäreiltä. Kielto herätti aluksi huolestuneisuutta ja pelättiin, että jäädään paitsi kaikista uusista ideoista, tutkimustulosten sovelluksista ja muualla maailmassa tapahtuvasta lääketieteen kehityksestä. Huoleen ei kuitenkaan ollut aihetta, sillä korvaukseksi poisjääneistä lääkefirmojen kustantamista kokousmatkoista otettiin kaupungissa käyttöön koulutusmääräraha ulkomaille suuntautuvia virkamatkoja varten. Tämä rahasumma oli 1,5 miljoonaa euroa ja sen avulla vakituisessa työsuhteessa olevien lääkäreiden ja muiden korkeakoulutettujen ammattilaisten mahdollisuudet päästä vuorolleen

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä vuodelta 1994 velvoittaa työnantajaa luomaan edellytykset ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumiselle.

ulkomaiseen koulutustapahtumaan haluttiin varmistaa.

Edellä kuvatun kaltainen läpinäkyvyys ja avoimuus oli uutta ja myös uraa uurtavaa ajattelua työnantajan taholta. Käsitykseni mukaan juuri Paula Kokkosen ansiosta tämä ajattelumalli on sisään kirjoitettuna Helsingin kaupungin eettisissä ohjeissa. Niissä todetaan, että kaupungin työntekijä ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Esimiesten on huolehdittava, että työntekijät tuntevat kaupungin ohjeet ulkopuolisten kustantamien matkojen ja muiden taloudellisten etujen vastaan ottamisesta.

Täydennyskoulutus Helsingissä vuonna 2013

Täydennyskoulutustilastot vuodelta 2013 Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden osastosta kertovat, että vakinaisessa työsuhteessa olevien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden lukumäärä oli 975. Täydennyskoulutuspäivien yhteismäärä oli 4 363. Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden käyttösuunnitelman koulutustoteuma vuodelta 2013 osoittaa, että kaupungin terveysasemien yleislääkärit osallistuivat toimipaikanulkopuoliseen koulutukseen keskimäärin 4,5 päivää vuodessa.

Täydennyskoulutuksen kustannukset olivat koko henkilöstön osalta 4 487 363 euroa vuonna 2013. Ulkomaille suuntautuneiden virkamatkojen budjetti vuonna 2013 Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden osastossa lääkäreiden osalta oli noin 400 000 euroa.

Täydennyskoulutuksen peruserätykset

Jokaisen henkilön velvollisuus on kehittää omaa ammattitaitoaan ja osallistua työnsä ja työyhteisönsä kehittämiseen. Omia kehittämideoita kannustetaan tuomaan aktiivisesti esiin työpaikalla samoin kuin keskustelemaan kehittämistarpeistaan esimiehen kanssa.

Ajatukset ammatillisista kehittämistarpeista ja omaan työuraan liittyvistä toiveista on hyvä ottaa puheeksi henkilökohtaisessa kehityskeskustelussa

esimiehen kanssa. Ammatillisesta kehittämisestä ja sen edellyttämistä toimenpiteistä tehdään henkilökohtainen suunnitelma, jonka toteutumista seurataan viimeistään seuraavassa keskustelussa. Tällä esimiehen ja työntekijän yhteisellä suunnittelulla varmistetaan nykyisten ja uusien työtehtävien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen.

Lääkärin ammatillisen kehittämisen turvaaminen on sekä työnantajan että työntekijän velvollisuus.

Asiantuntijan oppiminen perustuu parhaimmillaan tarvelähtöisyyteen, työssä oppimiseen ja toiminnallisuuteen. Työn tarpeista lähtevä oppiminen lisää sekä yksilön että työyhteisön asiantuntijuutta.

Koulutusyhteistyötä kaupallisten yritysten kanssa Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden osastossa on käsitelty ydintoimintojen osastopäälliköiden kanssa. Talvella 2014 laadittiin ohjeet, joissa kuvataan ne reunaehdot, joiden toteutuminen on varmistettava yksittäisten koulutustilaisuuksien kohdalla yritys yhteistyöhön liittyen.

Yhteistyön kaupallisten yritysten kanssa tulee olla tarvelähtöistä. Tämä tarkoittaa, että tilaisuuden ohjelma suunnitellaan koulutettavien lääkäreiden koulutustarpeista lähtien. Työaikana ei tule järjestää koulutustilaisuutta ravintolassa tai hotellissa. Koulutus järjestetään tavanomaisissa kokoustiloissa. Kaupallisen informaation osuus tulee selkeästi olla erillään koulutussisällöstä.

Tilaisuus tulee järjestää ohjelman toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaisessa paikassa. Kun yritys toimii tilaisuuden tukijana tai järjestäjänä, tulee tämän käydä aina selkeästi ohjelmasta ilmi. Lääkeyritykset voivat ottaa osaa jatko- ja täydennyskoulutustilaisuuksien kustannuksiin vain silloin kun yrityksille varataan riittävät edellytykset aktiivisen informaation antamiseen. Kohdullisen vieraanvaraisuuden käsite on hyvä myös huomioida muistaen kaupungin eettiset ohjeet.

Terveydenhuollon vaikuttava toiminta perustuu osaaviin ammattilaisiin. Lääkärin ammatillinen kehittyminen on elinikäinen tavoite, johon kuuluu syventää omaa asiantuntijuuttaan pyrkien erinomaisuuteen. ■

Yhteistyön kaupallisten yritysten kanssa tulee olla tarvelähtöistä.